

RUHNU TULETORN

Geograafilised koordinaadid: 57° 48.081'N; 23° 15.607'E.
Latarnaruumi, rõdu ja tugipiilaritega metalltorn asub Liivi lahes, Ruhnu saare idaosas, Håubjärre mäel (ka *Ouberg*, *Hochberg* või *Högberget*). Ruhnu tuletorn koos Sörve ja Kolka tuletornidega hõlbustavad laevade liikumist Irbe väinas (Kura kurgus) ning Liivi lahel (Riia lahel).

TULETORNI AJALUGU

- Aastal 1646 ehitati Rootsi kuninga Gustav II Adolfi korraldusel Ruhnu läänerannal paiknevale Pärsi neemele tuletorn. See lihtne meremärk kujutas endast ülestõstetava tulega puidust paaki. Metallrestis põlev tuli tõsteti u 110 jala (33 m) kõrgusele. Tule hoidmise tarbeks tuletornis kulus u 50 sülda (u 150 m³) puid aastas.
- Aastal 1811 asendati olemasolev tuletorn uuega: see oli kaheksatahuline ja 79 jala (u 24 m) kõrgune, tüvi-püramiidjas puittuletorn. Tuletorni laternaruumi paigaldati katoptrilised valgustusseadmed, mis valgustasid saare põhja- ning lääneosa ümber kulgevaid veeteid 14 meremiili kauguselt, jättes Ruhnust ida pool kulgevad veeteed tähistamata.
- Aastal 1851 valmis Håubjärre mäele esmane tuletornimõis ning alustati tuletorni ehitustöödega. Puudest puhastatud mäejalamile rajati põllulapid.
- Aastal 1854, Vene-Krimmi sõja ajal, sisenes Inglise sõjalaevade eskaader Läänemerre. Olukorrast tingituna, kaeti juba valminud tuletorni vundament ning kivist sokliosa samblast kattekihiga. Nõnda õnnestus jätta võõrale silmale petlik mulje, nagu oleks tegu lagunenud rajatisega ning ära hoida võimalik torni purustamine vaenlase laevade poolt.
- Aastal 1860 valmis Håubjärre esimese tuletorni ehitus: see oli kuuetahuline laudvooderdisega kollane tüvipüramiidtorn, millel oli 16 meremiili kaugusele valgustav ringlatern. Navigatsioonitule kõrgus merepinnast u 61 m.
- Aastal 1877 paigaldati Håubjärre mäele uus metallist tuletorn. Selle projekt ning metalltarindid telliti kaks aastat varem Prantsusmaalt, Le Havre'i sadamalinnast, firmalt *Forges et Chantiers de la Mediterranee*. Valgustus-seade, mille latern asus merepinnast 66 m kõrgusel, töötas neljatahilise petrooleumlambiga ning oli nähtav 17 meremiili kaugusele. Tule iseloom: AVMF f 410 n 2 s. Tuletorni juurde ehitati kelder, petrooleumiait ja sepikoda.
- Aastal 1904 värviti tuletorn punaseks.
- Aastal 1910 paigaldati tuletornilinnakusse telegraaf.
- Aastal 1914 asus Limo rannas 13 m pikkune paadisild, mille ääres 2 m sügavust.
- Aastal 1915 lasid sakslased I maailmasõja sõjategevuse käigus tuletorni laternaruumi lõhkeainega puruks. See taastati ajutise ehitisena aastaks 1921.
- Aastatel 1936-1937 taastati teenindus- ja laternaruum muudetud kujul. Laternaruumi paigaldati pöörlev dioptriline valgustusseade, mis valgustas 63 m kõrguselt merepinnast 21 meremiili kaugusele. Tule iseloom: LFI 2 s + F 13 s = 15 s.
- Aastatel 1958-1964 ehitati tuletornilinnakusse tehniline hoone, kuhu paigaldati diisलगeneraatorid. Samal aja-perioodil vahetati pöörlev valgustusseade välja elektrilise plinkiva laterna vastu, mis asus 65 m kõrgusel mere-pinnast, nähtavuskaugusega 20 meremiili ning tule iseloomuga LFI (2) W 9 s.
- Aastal 1994 viidi 110 V alalisvoolu pingega töötav fikseeritud prismaäätssega latern ASA-500M uuele 12 V alalisvoolu pingel töötavale süsteemile, mis kasutas 500 W võimsusega hõõglampe.
- Aastal 1997 viidi tuletorn üle kaugseiresse.
- Aastal 2000 paigaldati EKTA E602 tulesüsteem automaatse lambivahetaja ning 500 W hõõglampidega. Tule nähtavuskaugus 11 meremiili.
- Aastal 2007 asendati olemasolev tulesüsteemi latern Sabik LED laternaga LED350-7W, tarbitava koguvõimsu-sega 86 W ja valgustugevusega 10 250 cd.
- Alates 2015. aastast on kasutusel Sabik LED ringlatern E8276.W-LB, valgustugevusega 6350 cd ja tarbitava koguvõimsusega 60 W. Tule nähtavuskaugus pimedal ajal on 11 meremiili, tule iseloom: FI W 4 s (1+3=4).
- Ruhnu tuletorn on võetud ehitismälestisena muinsuskaitse alla, mälestise registrinumber on 21071.
- Aastal 2021 toimus tuletorni täielik rekonstrueerimine.

Allikad:
Peeter Peetsalu „Merekultuurilugu“,
Jaan Vali „Eesti tuletornide ajalugu“.

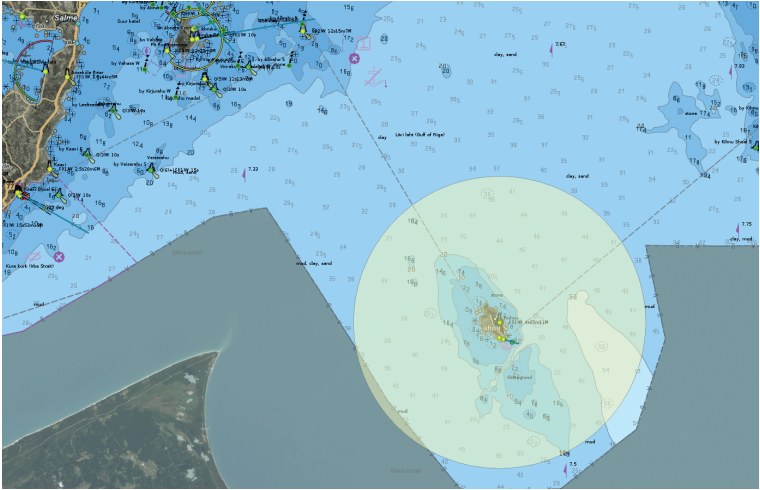

Navigatsioonimärkide andmekogu:
<https://nma.transpordiamet.ee/aton/2538>

NAVIGATSIOONIMÄRGI ANDMED

Navigatsioonimärgi number: 990
Ruhnu tuletorni kõrgus aluspinnast: 34.5 m
Navigatsioonitule kõrgus merepinnast: 64.7 m
Tule iseloom: FI W 4 s
Plingiperioodi kirjeldus: 1+3=4
Tule sektorid:

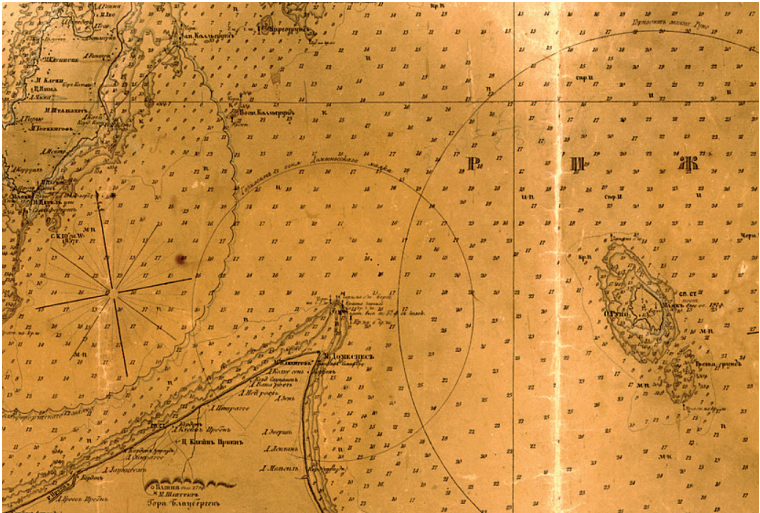
Värvus	Algus-peiling	Löpp-peiling	Sektori laius	Nähtavus-kaugus pimedal ajal
valge	0.0°	360.0°	360.0°	11.0 M

Väljavõte kaardirakendusest Nutimeri

Väljavõte L.A. Mellini atlasest, 1798

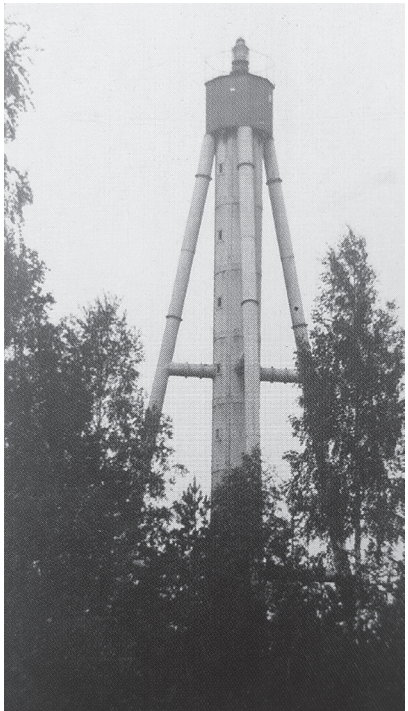
Väljavõte Riia lahe merekaardist, 1862

Eesti Posti 1997. aastal välja antud postmark, kujundaja Roman Matkiewicz

Ruhnu tuletorn, 1901

Ruhnu tuletorn ajutise laternaga, 1930

Kuuetahuline puittuletorn Håubjärrel, 1862